

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

NR. 19 / MARTIE 2013

19

Importanța softurilor educaționale în procesul didactic pentru elevi cu nevoi speciale | de OTILIA HRIHORCIUC

Despre necesitatea introducerii în școală a unui curs obligatoriu de literatură feminină | de CRISTINA OLTEANU

Problemele tinerilor | de LIVIA ARMANU

O tehnică de ameliorare a comportamentelor bazate pe anxietate: desensibilizarea sistematică | de CORNELIU DRAGOMIR

Interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea – redescoperirea valorilor umaniste? | de IULIANA GALEȘ

Metoda hărților tematice ca suport în evaluarea sumativă | de MARIA HEGYI

Abordarea integrată în predarea limbii și literaturii române | de ALINA BUDICA

Primăvara eTwinning la Lisabona, în Portugalia | de CORNELIA MELCU

Dreptul elevului de a nu iubi școala și de a declara acest lucru | de DOINA-MARINA-LUCIA DIMA

Experimentul biologic sau știință în propria bucătărie | de CORINA KODJABASHIJA

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:

iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X

ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54

București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)

Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

Irina VASILESCU (Școala Nr. 195 București)

Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Importanța softurilor educaționale în procesul didactic pentru elevi cu nevoi speciale

De **Otilia Hrihorciuc**

Elevii cu nevoi speciale prezintă dificultăți de învățare sau înțelegere ce pot fi corectate printr-un sprijin permanent din partea familiei, școlii și societății. Elevii cu dizabilități de auz și vorbit trebuie să beneficieze de un act didactic de calitate susținut de noile tehnologii care, puse în practică au dovedit că duc la remedierea problemelor întâmpinate în cadrul orelor clasice de cursuri. Pe lângă beneficiile aduce de învățarea asistată pe calculator, softurile educaționale special create pentru copiii cu dizabilități sunt surse importante în corectarea deficiențelor.

Potențialul tehnologiilor informației și comunicării pentru ameliorarea instruirii și pentru eficientizarea învățării este mare, însă valorificarea deplină în educație depinde de gradul în care cadrul didactic este pregătit să le integreze, de capacitatea și deschiderea întregului colectiv de cadre didactice precum și de resursele tehnologice disponibile. Este cunoscută de ceva vreme nevoia instruirii asistată de calculator, fiind înțeleasă în primul rând ca un răspuns social la cererea crescândă de educație, la nevoia de diversificare și sofisticare a ofertelor și instituțiilor de formare. Folosirea învățării asistate de calculator sau a diferitelor softuri educaționale atrage după sine adaptabilitatea informațiilor științifice la nevoile/particularitățile psiho-fizice ale copiilor, abordarea materialului de studiat într-o manieră interactivă, stimularea motivației pentru învățare prin prezența componentei ludice sau oferirea sentimentului de confort pentru copii în general, și pentru cei cu nevoi speciale, cu precădere.

Integrarea softurilor educaționale poate răspunde cu succes solicitărilor diverse de învățare ale elevilor cu cerințe speciale, pe lângă adaptarea curriculară, sprijin individual, sau integrarea unor mijloace și materiale didactice suplimentare. Software educațional reprezintă orice produs software în orice format ce poate fi utilizat pe orice calculator și care reprezintă un subiect, o temă, un experiment, o lecție, un curs, etc., fiind o alternativă sau unica soluție față de metodele educaționale tradiționale (tabla, creta, etc.). Pentru o cât mai bună activitate didactică în sprijinul integrării sociale a elevilor cu deficiențe de auz sau vorbire curriculum trebuie să stabilească un dialog cu softurile educaționale.

Software-ul didactic este de tip semi-deschis, solicitând elevului anumite intervenții, mai ales în secvențele care urmăresc verificarea nivelului de însușire a unor cunoștințe. Elevii surzi folosesc adesea software de calculator, în sala de clasă în timpul lecțiilor sau la domiciliu pentru a înțelege temele sau conceptele complexe, prin jocuri interactive sau note de curs, în scopul de a înțelege mai bine materialul predat. Software-ul educațional folosește efecte vizuale, cum ar fi jocuri pentru a ilustra concepte cheie. Acestea sunt furnizate într-un mod antrenant și vizual pentru a acționa ca un ajutor în subiecte cum ar fi lectura, matematica și știința.

Dezvoltarea tehnologiei a dus și la diversificarea softurilor educaționale ce facilitează înlocuirea unui tip de demers didactic clasic cu unul modern în care profesorul nu este decât un coordonator al activității și nu principala sursă de informare. Metodele și mijloacele de predare pentru copiii cu deficiență de auz, la care simțul vizual are o funcție compensatorie trebuie să fie prin excelență vizuale (animate și cu reprezentări grafice ale programelor de învățare). Folosirea softurilor este mai eficientă decât folosirea metodelor tradiționale în exclusivitate având implicații practice: ușor de folosit, caracter interactiv, oferă feed-back vizual imediat.

În orice activitate didactică se pot folosi aplicațiile obișnuite ale calculatorului, care se bazează în cea mai mare măsură pe simțul văzului, însă opțiunile diferitelor programe pot transforma un cântec, un dialog în subtitrare. În desfășurarea lecției, vizualizarea unui film cu sunet se poate folosi programul din Windows Movie maker pentru a scrie textul pe ecran, asigurând astfel accesul elevului deficient de auz la informația completă. Similar, lecțiile AEL pun un mare accent pe latura practică și vizuală a procesului educativ, reușind ca doar cu indicații minime ale unui profesor, elevii să deprindă sacinile de lucru și să acumuleze mult mai facil o serie de informații prezentate, chiar dacă structurate într-o formă clasică pe o planșă sau ca o schemă pe tablă.

Pe lângă aplicațiile obișnuite cu care elevii cu dizabilități de auz și vorbire se obișnuiesc relativ ușor orice școală care are în rândul elevilor săi copii cu nevoi speciale trebuie să dispună de programe specializate. Soft educațional TARA este un program educațional destinat copiilor cu cerințe educaționale speciale. Software-ul propus a fost conceput și proiectat pentru nevoile persoanelor surde, în scopul de a îmbunătăți dobândirea de competențe lingvistice în ambele sensuri (înțelegere a mesajului emis și ca emitent).

TARA este un soft educațional profesional, avizat de Ministerul Educației, pentru învățarea și dezvoltarea limbajului. El se adresează atât copiilor cu hipoacuzie cât și celor cu retard intelectual sau de limbaj. Softul cuprinde mai multe tipuri de limbaj: vorbit, scris și mimico-gestual. LOGOPEDIX și Evalogos sunt softuri specializate în logopedie, destinate tuturor copiilor cu dislexie, dislalie și întârzieri de limbaj, fiind adaptabile atât pentru copiii preșcolari cât și pentru învățământul primar și permițând dezvoltarea conținutului prin adăugarea de noi cuvinte, sunete, imagini, filme. Sebran's ABC conține imagini în culori, o muzică plăcută și jocuri captivante, cu ajutorul cărora copiii pot învăța să scrie și să citească. Programul este disponibil în diferite limbi, inclusiv română, engleză, franceză, spaniolă și germană. Pronunția, articularea la nivelul cuvintelor se poate îmbunătăți, erorile de articulare apărând mai rar și în forme semnificativ diminuate.

Un aspect important pentru elevii cu nevoi speciale este acela că nu doar în timpul orelor de curs ei ar trebui să beneficieze de învățare asistată pe calculator ci și în timpul liber, când pot naviga pe internet, pot comunica fără bariere și complexe și pot accesa site-uri de tip e-learning care le pun la dispoziție cursuri online care includ componentele unui demers didactic și anume: conținut specific, metodică, interacțiune, suport, evaluare. „Locația” unde se produce acest proces de învățare este așa numita „clasă virtuală”. Lecția online acoperă același conținut și

pune aceleași probleme ca și o lecție care se desfășoară în sala de clasă tradițională. Avantajul evident este că o astfel de lecție poate fi accesată oricând și de oriunde.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/software-educational-in-procesul-didactic-pentru-elevi-cu-nevoi-speciale>)

Despre necesitatea introducerii în școală a unui curs obligatoriu de literatură feminină

De **Cristina Olteanu**

Obligatoriu! Nu opțional! Aceasta e deviza! E obligatoriu ca la nivel gimnazial și liceal toți elevii să audă și, mai apoi, să analizeze textele semnate de autoare, nu de autori. Scopul acestui discurs este acela de a trezi conștiința tuturor cadrelor didactice, într-un număr covârșitor femei, pentru a demara o acțiune neoficială în acest scop, ca mai apoi să devină oficial o reușită.

Conștiința și orgoliul trebuie animate în cazul tuturor cadrelor didactice, nu numai al celor de limba și literatura română. Scopul acestei acțiuni este de a revitaliza rolul femeii în societate, în toate laturile și formele ei, cu precădere la nivelul femeii dintr-o sferă socială mai elevată, particularizând : rolul femeii în cultură.

Aici ne situăm - doamnelor — și noi. Fie că modestia vă oprește sau nu, lăsați-mă să vă fiu PR și să elimin acest sentiment care nu ar mai trebui să ne caracterizeze în acest caz. Locul modestiei este în altă parte. Poate acolo unde chiar nu schimbăm cu nimic lucrurile, dar nu în cazul de față.

Formăm, modelăm, orientăm, ajustăm și consiliem tot felul de caractere, le oferim o perspectivă de viață, nu numai una culturală, de aici, de la catedră.

Femeie și feminin: două cuvinte aparent simple. Totuși atât de încărcate cu numeroase nuanțe semantice, care, puse în contexte diferite, se revelează în atâtea forme surprinzătoare. De aceea e cazul să ne trezim. Trebuie să devină oficial! Femeia e baza! Femeia în literatură e baza!

Toți copiii trebuie să afle bucuriile și dramele acestor femei care au scris de-a lungul timpului, la noi și la alții. E important să ne cunoaștem femeile din istoria noastră, dar și a celorlalți. Dacă nu, toate meritele lor vor fi atribuite- ghiciți cui? — ... evident... bărbaților. Chiar credeți că zicala "În spatele unui bărbat puternic stă o femeie și mai puternică" a rezistat degeaba de-a lungul timpului? Nu! Evident că nu!

Haideți să-i familiarizăm pe copii cu Sofia Nădejde, a cărei activitate s-a dus dincolo de a fi soția lui Ioan Nădejde și sora pictorului Octav Băncilă, cu prințesa Elisabeta, prima regină a României, ce a publicat sub pseudonimul Carmen Sylva, de ce nu cu întreaga listă a reginelor scriitoare din țara noastră, a căror activitate culturală efervescentă a marcat peisajul autohton.

Nina Cassian, Marta Petreu, Claudia Millian, Alice Botez, Nora Iuga, Gabriela Adameșteanu și, nu în cele din urmă, Hortensia Papadat-Bengescu sunt doar câteva nume.

H.P.-B - cum îmi place s-o numesc - este cea care și-a dus contribuția la dezvoltarea romanului de analiză, a literaturii noastre în general, fiind așezată pe același nivel cu ușor misoginul Camil Petrescu și francezul Proust. Știu că nu putem să materializăm acea sintagmă proustiană "în căutarea timpului pierdut" pentru a putea să le facem dreptate acestor doamne ale culturii române, dar măcar să încercăm, acum, în actualitate, să le oferim locul binemeritat. Haideți să luăm exemplul de la personajele feminine ale acestei prozatoare și "romanciera femeilor", cum o numea Pompiliu Constantinescu, să fie așezată în lista valorică normală.

Poate că dacă ar ști că Herta Muller ne aparține măcar pe jumătate, românele nu ar mai fi atât de îndepărtate de conceptul de "premiul Nobel", dacă ar cunoaște faptul că scriitoare precum Ana Blandiana, Dominica Rădulescu și Gabriela Adameșteanu sunt publicate mai mult în afara granițelor țării noastre, poate atunci sentimentul că aceste femei ne aparțin și trebuie să le apreciem, s-ar trezi în conștiința noastră. Ar trebui să spunem ca Van Gogh : "Floarea soarelui îmi aparține într-un fel", noi, românii putem merge mai departe și să afirmăm: "Aceste femei sunt ale noastre și vi le arătăm, să învățați de la ele, dar sunt ale noastre." Doar câteva idei într-un flux al memoriei, oarecum camilpetrescian, am reușit, grăbit, să aștern pe hârtie. Nu am vrut să continui, deoarece mergeam spre partea pronunțat feministă caracteristică.

Doresc să mă limitez momentan: haideți să le cunoaștem mai bine pe aceste doamne minunate și să ne bucurăm de ele. Sunt ale noastre și trebuie să conștientizăm acest lucru! Așa că doamnelor - și domnilor — e cazul să trecem de la teorie la practică, să le luăm exemplul și să ni-l asumăm.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/introducerea-in-scoala-a-unui-curs-de-literatura-feminina>)

Problemele tinerilor

De **Livia Armanu**

Când pronunț cuvântul “tânăr” îmi vine în minte imaginea unei persoane frumoase, sănătoase, zâmbitoare, cu privirea limpede, o figură care degajă o aură de optimism și încredere în forțele proprii. Se spune “Tinerii din ziua de astăzi nu mai sunt ca cei de pe vremea noastră!” Deși spusă cu regret și exprimând clar dezaprobare, această judecată de valoare este adevărată. Multe lucruri s-au schimbat în noi și în jurul nostru! Cum ar putea rămâne tineretul ca “pe timpul nostru”? El este bombardat minut de minut cu informații de tot felul, mai mult sau mai puțin corecte, mai mult sau mai puțin manipulative. Publicul tânăr este în primul rând vizat de știrile șocante, știindu-se apetența acestuia pentru nou.

Tânărul sau tânăra din mintea mea este o persoană cu idealuri mărețe, care vrea să schimbe în bine viața lui și a altora. O ființă care iubește viața fără condiționări sau îndoieli, care știe că totul este posibil dacă vrei și ai acordul creatorului acestei lumi minunate, acestei planete de culoare bleu, asortată mirific cu verdele pădurilor și maroul munților, cu galbenul câmpiilor în pârg, cu griul nisipurilor, populată de oameni mai mici, mai înalți, la rândul lor albi, galbeni, negri, roșii.

Trăim într-o epocă a marilor transformări interioare. Oamenii de știință spun că însuși ADN-ul uman suferă modificări majore. Lumea din jurul nostru este într-o dinamică extraordinară, grație speranței că vom avea dovada sigură că nu suntem singuri în Univers.

Economia mondială este în criză, dar tehnologia este în plin avânt. Roboții, calculatoarele, telefoanele superperformante ne apropie de filmele scenariștilor pe care în anii '80 îi credeam cel puțin ciudați. Uneori mă întreb dacă nu cumva noi suntem acum actorii unui film regizat cu mult timp în urmă.

Popoarele lumii reușesc cu greu să-și păstreze specificul, tradițiile, limba chiar, în această societate globalizată, în care dacă nu știi engleza sau nu ai cont pe facebook, nu ești! Chiar și în zonele cele mai “izolate” sau sărace, oamenii au văzut un calculator, un telefon mobil.

Pe planeta noastră trăiesc mii de alte specii de animale și plante. Se consideră că omul, urmat de delfin ar fi cele mai inteligente ființe de pe Pământ. Întotdeauna m-am întrebat dacă este adevărat și dacă nu cumva suntem atenți supravegheați de către o altă specie mult mai inteligentă decât omul.

Cosmosul a început să ne trimită semnale. Știm cum se nasc și mor stelele, știm cum n-ar trebui să ne comportăm cu planeta noastră pentru a nu fi nevoiți să o părăsim fiindcă am distrus-o și ne este ostilă

Scriitorul francez Jules Verne a prezentat în opera sa multe din invențiile și realizările lumii contemporane, dar imaginația lui fabuloasă a fost depășită de realitatea pe care o trăim. Mi-aș dori să am capacitatea de a vedea de deasupra tot acest furnicar uman care se cheamă Terra!

Orice analiză trebuie să pornească de la premiza că nu toți oamenii, deci nici toți tinerii sunt la fel! La fel de utilă este și afirmația că lumea actuală este un sat planetar, prin urmare problemele tineretului de la noi sunt aceleași cu cele ale colegilor

de generație de aiurea.

Copiii acestei lumi se confruntă cu probleme de sănătate grave, cu probleme de malnutriție în Africa, cu obezitatea în lumea “civilizată”. Unii copii sunt parte din trupele armate, alții sunt exploatați fiind puși să muncească peste puterile lor. Alți copii sunt exploatați sexual sau folosiți drept donatori de organe. Peste toate aceste probleme ale copilăriei se suprapune lipsa educației. Discriminarea, în funcție de sex, la accesul la școală și educație este o problemă a unei mari zone din lumea arabă.

La noi toate acestea se regăsesc la un nivel mic, dar există și nu putem să ascundem această realitate. În plus, la noi o mare problemă este cea a copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate.

Tineretul nu apare din nimic, el reprezintă copiii care au crescut, deci odată cu vârsta problemele lor sporesc.

Chiar dacă au avut parte de o copilărie normală, ajunși la vârsta majoratului ei sunt primii pe listele de șomeri. Degeaba au fost cinstiți, disciplinați, au învățat, au sperat...sistemul social prost croit îi trage pe o linie moartă. Nu vreau să fiu rea, dar o societate în care se acordă mai multă grijă și protecție socială pensionarilor, este o țară cu un picior în groapă. Deseori sunt îngrijorată de soarta acestei țări, dar chipul unor copii care ne sorb vorbele, care sunt curioși să știe mai mult, să creeze și să experimenteze, mă determină să-mi fac meseria cu plăcere și speranță.

Avem elevi cu suflete minunate, cu conștiința apartenenței la un popor ale cărui calități și realizări sunt superioare mediocrității temporare din zilele noastre.

Câștigătorii concursurilor internaționale la matematică, fizică, inventică sunt români, produși de același sistem de învățământ, instruiți și educați de același corp profesoral. Viața este un imens bazar, fiecare alege “marfa” pe care o consideră necesară sufletului său.

A învăța este opțiunea oamenilor înzestrați cu dorința de a evolua. Avem tineretul pe care-l merităm! Inerția, lipsa preocupării reale față de ei se întorc împotriva tuturor!

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/problemele-tinerilor>)

O tehnică de ameliorare a comportamentelor bazate pe anxietate: desensibilizarea sistematică

De **Corneliu Dragomir**

Termenul de „desensibilizare sistematică” îi aparține lui Wolpe (1969). Pornind de la principiul că modelele de comportament bazate pe anxietate nu sunt altceva decât răspunsuri condiționate, autorul a elaborat o metodă prin care pacientul este învățat să rămână calm și relaxat în situații anxiogene.

Metoda cuprinde următoarele etape:

Etapă I. Învățarea relaxării: aceasta se realizează în primele șase ședințe de psihoterapie, după metoda relaxării musculare progresive a lui Jacobson (1938). În unele situații, se poate apela și la alte tehnici de relaxare, hipnoză, meditație și chiar la medicamente, pentru a facilita destinderea subiectului.

Etapă a II-a. Stabilirea ierarhiilor: tot în cursul primelor ședințe de psihoterapie se stabilește o ierarhie a situațiilor generatoare de anxietate pentru subiect, în ordine descrescătoare de la situația cea mai anxiogenă până la cea mai puțin anxiogenă. În cazul unui copil cu fobie de câini, contactul direct cu animale mari poate reprezenta stimulul cel mai anxiogen, pozele cu câini un stimul mai puțin anxiogen, iar prezența altor animale mici cu blană — un stimul și mai puțin anxiogen.

Etapă a III-a. Procedeul desensibilizării: după ce subiectul stăpânește bine tehnica de relaxare și se cere să se relaxeze cu ochii închiși, în timp ce terapeutul îi descrie tot felul de scene, începând cu unele neutre și înaintând progresiv pe linia ierarhiei stimulilor generatori de anxietate. Pacientul, aflat în relaxare, este solicitat să-și imagineze fiecare situație descrisă de terapeut, în momentul în care pacientul afirmă că simte anxietatea, ședința se încheie. Tratamentul continuă până când pacientul devine capabil să rămână relaxat în timp ce își reprezintă scene care înainte îi trezeau o reacție anxioasă de amploare.

Modele cognitive recente indică faptul ca cele mai importante componente ale terapiei trebuie să includă intervenții menite:

- să promoveze la indivizi conștientizarea și înțelegerea felului în care factorii cognitivi și comportamentali contribuie crearea disconfortului
- să redirecționeze atenția dinspre factorii interni cum sunt gândurile autoevaluative negative sau senzațiile somatice (cum sunt credințele negative despre sine, sau credința că este evaluat negativ de către alții), precum și dinspre indiciile evaluărilor negative externe către sarcina pe care o au de rezolvat.

Terapeutul se poate oferi pe sine ca model, diferențiindu-se în acest sens trei forme ale schimbării comportamentale:

- ca efecte ale învățării prin observație (dobândirea unor modele de reacție noi)
- ca efecte inhibitoare și dezinhibitoare (întărirea sau

diminuarea reacțiilor disponibile din repertoriul comportamental nedezvoltate până atunci)

- ca efecte ce ușurează reacțiile (reacțiile disponibile sunt eliberate și declansate prin observarea unui model).

În cadrul învățării cognitive după model, uneori în cazul desensibilizării, terapeutul îi poate arăta pacientului cum poate fi depășită fobia, verbalizează cu voce tare strategiile interioare de prelucrare și depășire a unei situații problematice, ajutându-l astfel pe pacient să își verifice permanent propriile strategii devenite inefficiente și, prin comparare, să le schimbe sau să le perfecționeze

Durata medie a unei ședințe de desensibilizare este de 30 minute, ședințele având loc de 2-3 ori pe săptămână. Un program complet de psihoterapie durează de la câteva săptămâni la câteva luni. Există și variante terapeutice în cadrul cărora desensibilizarea are loc *in vivo*, pacientul fiind instruit să se confrunte și cu situații reale pe care și le-a imaginat în timpul ședințelor de psihoterapie.

Wolpe (1969) a subliniat următoarele situații în care tehnica desensibilizării s-a dovedit inefficientă:

- la pacienți cu dificultăți în învățarea relaxării;
- în cazul în care ierarhiile de stimuli anxiogeni sunt irelevante sau pot ghida greșit subiectul;
- în cazul existenței unei inabilități imaginative a subiectului.

Tehnica psihoterapeutică a desensibilizării s-a dovedit utilă într-o serie de situații cum ar fi:

- reducerea tracului de examen
- terapia fobiilor, a tulburărilor anxioase,
- impotență și frigiditate.

Aplicație ipotetică:

V.S. este elevă în clasa a VI-a. Ea a mers la patinaj împreună cu întreaga sa clasă, însoțiți de dirigintele clasei. Majoritatea elevilor, entuziasmați, au alergat pur și simplu spre patinoar pentru patina. V.S., deși s-a încălțat în patine, nu a avut încrederea de a merge pe gheață. O lungă perioadă de timp a stat pe margine privind copiii. Deși își dorea să patineze, nu avea destulă încredere în ea. Profesorul de sport a contactat telefonic profesorul psihopedagog al școlii. A relatat situația creată. Profesorul psihopedagog a considerat oportună aplicarea metodei desensibilizării sistematice.

Primul pas a fost acela de ai cere elevei să se relaxeze, cumpărându-și un sus din care a savurat pe marginea patinoarului. Apoi, împreună cu profesorul de sport, a stabilit o ierarhie a potențialelor pericole: să cadă și să se lovească. Eleva a relatat că o vecină a alunecat și a stat cu piciorul în ghips toată iarna. Această imagine este stăruitoare în memoria elevei. După ce a stabilit ierarhia cu principalii stimuli ce pot genera sentimentul de anxietate, eleva a fost pusă în continuare să evalueze riscul de a-și rupe piciorul, pe baza notării accidentelor survenite la colegii ei care patinau. Deși erau mulți elevi care cădeau cu patinele, nici unul nu acuza dureri. Eleva a decis să intre pe gheață, însă însoțită de profesor. Acesta a patinat câteva minute cu eleva, apoi a argumentat că trebuie să sune pe

profesorul psihopedagog pentru a relata derularea activităților. Acum, eleva întreabă entuziasmată când va mai fi următoarea ieșire la patinaj.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/comportamente-bazate-pe-anxietate-desensibilizarea-sistematica>)

Interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea – redescoperirea valorilor umaniste?

De **Juliana Gales**

Transdisciplinaritatea și interdisciplinaritatea sunt termeni utilizați astăzi cu mare aplomb pentru a susține modernizarea învățământului. Oare sunt așa de noi? Umanismul susținea crearea „omului universal” care trebuia să utilizeze și el într-un tot unitar diferite noțiuni, mai ales că în secolul al XIV-lea științele încă nu erau atât de strict delimitate. Deci, redescoperim un demers deja știut?

În ultimii ani transdisciplinaritatea și interdisciplinaritatea sunt doi termeni promovați cu insistență în limbajul pedagogic, reprezentând dezideratele unui învățământ modern. După o perioadă nu prea îndepărtată în care se promova specializarea excesivă încă din clasele inferioare ale liceului cu motivația „interesului” elevului sau a capacităților ligvistice sau matematice ale acestuia s-a observat că, de fapt, totul a dus la o limitare intelectuală însoțită nu de puține ori la o limitare a capacității tânărului de a vedea lumea în complexitatea ei. În consecință, în ultimii ani se promovează educarea elevilor prin abordarea multidisciplinară, interdisciplinară și transdisciplinară, uneori cu excesele inerente. În practica școlară cele două direcții, menținerea în limitele unei valori medii, dar diversificate din punctul de vedere al conținutului, respectiv specializarea timpurie, încă se confruntă. Pe de-o parte suntem „uimiți” de neștiința tinerilor noștri, pe de altă parte cerem restrângerea tot mai mare a informației. Vorbim de dezvoltarea la elevi a acelor abilități necesare în viața cotidiană, dar elevii au ajuns înaintea noastră la concluzia că o mare parte din ceea ce numim îndeobște cultură generală nu le este necesară majorității. Un exemplu banal: tabla înmulțirii este inutilă tânărului cu un telefon în dotare. Majoritatea instrumentelor informatizate utilizează pictograme, astfel încât citirea nu mai este o abilitate absolut necesară. Scriere corectă nu este ceva obligatoriu din moment ce majoritatea actelor publice sunt tipizate, iar mesajele schimbate pe messenger sau mail nu presupun cunoașterea gramaticii. Se va spune că acestea sunt argumentele unor oameni condamnați la inadaparea în lumea

modernă, needucați și rămași în spațiul non-instrucției. Totuși tendința este de a scădea tot mai mult nivelul cerințelor pentru ca majoritatea să poată promova reminiscențele unor examene altă dată serioase. De fapt, ca în alte timpuri, există o elită bine pregătită, specializată pe anumite domenii și/sau stăpânind tehnici de învățare, respectiv informații care îi permit accesul în zonele superioare și care permit dezvoltarea lumii cunoașterii. Dintr-un spirit egalitar prost înțeles s-a ajuns la egalizarea tuturor în părțile inferioare ale educației și civilizației. Astfel, am ajuns să redescoperim în secolul XXI elemente ale educației renascentiste, așa cum aceasta a redescoperit la rândul său educația greco-latină.

Ce am redescoperit noi, cei din secolul XXI? Importanța educației morale, deschiderea către mai multe domenii ale științei și artei și chiar disciplina. Rabelais vorbea despre importanța educației morale: „Dar pentru căci, după cum spune mintosul Solomon, sapiența nu poartă defel într-un suflet îndrăcit, iar știința fără de conștiință nu este decât pierzanie desuflet, îți prinde bine să te pleci, să-l îndrăgești și să te înspăimântezi de Dumnezeu și întru dânsul să-ți pui toate gândurile și nădejdea toată.”

Am redescoperit necesitatea educației fizice, a exersării aptitudinilor fizice ale corpului. Montaigne recomanda: „Nu-i destul să i se încordeze sufletul (copilului); se cade să i se încordeze și mușchii... trebuie obișnuit cu asprimea și corvoada exercițiilor pentru a-l deprinde cu asprimea și corvoada răutăților, a durerii, a usturimii, a gerului și a caznelor.” Am descoperit că este importantă comunicarea – să știm să vorbim corect, cu intonație, mimică și gestică potrivite, cu un bagaj de informații care ne dau posibilitatea să inițiem conversații. Dar Baldassare Castiglione spunea în 1528: „Eu îi cert pe francezi de ce spun că literalele aduc stricarea meseriei armelor și socot că nimic nu îi vine mai bine războinicului decât știința literelor... glasul lui (al curteanului) să fie bun, nici prea dezlegat, nici prea moale, cam ca acela al unei femei, nici așa de străin și arțagos cum e al ei de la țărani, ci sonor, limpede, dulce și bine adus, cu o rostire cumsecade și netedă, făptură și mișcări potrivite... dar toate aceste treburi ar fi întru nimic dacă judecățile și vorbele spuse nu sunt frumoase, pricepute, adânci, elegante și serioase după cum se cere.”

După un timp în care geniului i se permitea orice, în care „exprimarea” sinelui era totul, chiar dacă acest lucru presupunea manifestări imorale sau lisite de minimă decență, s-a descoperit succesul „inteligenței emoționale”. Marii angajatori au avut de ales între o supercapacitate intelectuală inadapată și o persoană bine dotată, dar empatică, în stare să lucreze în echipe. Același Baldassare Castiglione zicea: „Doresc, pe lângă noblețe, să aibă curteanul din fire numai duh și bunăînțelegere, prezență frumoasă și obraz subțire, dar și ceva grație și precum se spune o însușire care de la întâia ochire să-l facă plăcut și îndrăgit de toți cei care dau ochii cu dânsul.”

Examele naționale prilejuiesc în fiecare an valuri de regrete legate de vremurile bune de altă dată în care elevii știau atât de multe lucruri. Sunt afișate „perlele” elevilor, care de fapt sunt preluate de pe internet căci respectivele texte la care fac referire nu mai fac parte de mult din bibliografia școlară. În acest sens am rămas toți tradiționaliști, pretinzând cunoașterea de către elevi a unor texte irelevante estetic sau cultural, dar făcând parte din cultura școlară a adultului, pretinzând de asemenea un maxim de cunoștințe din toate domeniile pe principiul „omului

universal". Vorbim de cultivarea limbii și încurajarea comunicării, dar textele literare propuse sunt cele de secol XIX cu foarte multe arhaisme și regionalisme, iar la celelate discipline este înfrorător acel limbaj de lemn, estetizat, propus de manuale. Astfel, există o discrepanță majoră între ceea ce spune că vrem sau facem și ceea ce propunem și facem în realitate. Această diferență există și pe atunci, în vremurile umanismului. Pentru cei mai mulți totul se rezuma la memorarea unor texte clasice, în latină sau greacă, pe lângă care se dezvoltă un alt tip de educație care a permis mersul înainte al culturii și al unor științe.

În ultima vreme, învățământul românesc folosește cu plăcere termenii de interdisciplinaritate, respectiv multidisciplinaritate, asociate cu folosirea intensivă a mijloacelor IT, chiar dacă de multe ori acestea se rezumă la un ppt. Pluridisciplinaritatea sau multidisciplinaritatea este definită ca „abordarea unei teme/probleme din perspectiva mai multor discipline, fără a altera structura acestora.” Avantajul ar fi dezvoltarea perspectivei elevilor asupra unui fenomen sau obiect, respectiv a mai bună legătură cu realitatea. Din păcate, lipsa unei viziuni unitare asupra parcursului școlar al unui elev face ca între diferitele discipline să nu existe legătură, noțiuni care au legătură în practică să fie predate la disciplinele respective la distanță de câțiva ani. Astfel, limitele și logaritmi din matematică studiați în clasa a XII-a au legătură cu rezistența materialelor și cu anumite elemente din fizica clasei a X-a. În practică, se folosesc de aceste formule doar arhitecții, cei care proiectează diferite edificii sau mecanisme.

Interdisciplinaritatea este considerată forma superioară a integrării curriculare. Ea presupune interacțiunea deschisă între anumite competențe sau conținuturi independente, proprii mai multor discipline. Avantajul abordării interdisciplinare este încurajarea metodelor participative, crearea unor structuri mentale și acțional-comportamentale flexibile, interate, cu mare potențial de adaptare. Doar că în practica școlară a învățământului de masă, cu colective mari care reunesc elevi cu nivele de dezvoltare foarte diferite, metoda proiectului se lovește de multe dificultăți legate de implicarea sau interesul elevilor dintr-un grup. De fapt, interdisciplinaritatea presupune abordarea unei teme integrat, din punctul de vedere al mai multor discipline. În acest fel se dorește ca tinerii să conștientizeze legătura dintre diverse fenomene și complexitatea lumii în care trăiesc. Pe site-ul iTeach se promovează intens învățarea prin proiecte, iar un exemplu de oră cu elemente integrate a fost o oră de educație fizică din Marea Britanie în care elevii au sărit în lungime, și-au măsurat performanțele și au calculat procentul de reușite. Era o împărțire pe echipe, inclusiv a sarcinilor, iar profesorul a fost mai degrabă un supraveghetor. S-a evidențiat faptul că nu un număr imens de exersări contează în însușirea unui calcul matematic. Faptul este adevărat, dar în aceste exemple oțim întotdeauna câte ceva: elevii aceia învățaseră deja cum se calculează, mai mult ca sigur într-o oră în care făcuseră exclusiv matematică.

De asemenea, experiența personală mi-a arătat că în realitate există mici limite care îngreunează abordarea integrată. De exemplu, la clasa a V-a o oră este dedicată temei „Realitate și ficțiune”. Elevii trebuie să conștientizeze faptul că un element al realității poate avea mai multe forme de exprimare artistică. Punându-i să „creeze” literatură, pictură, modelaj, colaj etc,

timpul restrâns al unei ore de curs nu a fost suficient. Manualul propunea două pagini de explicații și exemple de texte literare, ceea ce ar fi dus la o lecție cumplit de statică și de plictisitoare. Extinzând situația, științele reale așa cum sunt predate acum se bazează pe matematică pentru a-i învăța pe elevi calculele de bază. Dar distanța temporală dintre momentul în care profesorul de matematică îi învață un anumit lucru și apar discipline precum fizica și chimie poate fi de câțiva ani. De aceea mateamtica pare dezlipită de realitate, iar ulterior la celelalte discipline, nu se mai face totdeauna legătura între experiment și exprimarea lui abstractă.

S-a redescoperit importanța comunicării, al unui stil de comunicare echilibrat, elegant, controlat. Acesta este un ideal constat, având în vedere că exemplele din jurul nostru, ale unor intelectuali recunoscuți arată că majoritatea oamenilor adoptă un stil agresiv, iar vorbirea obișnuită are tendința de a coborî la nivelul cel mai de jos pentru a fi populară. În școală, în ultima vreme s-a pus accent pe orele de dezvoltarea comunicării, dar sunt ore care de multe ori sunt sacrificate pentru însușirea noțiunilor gramaticale sau pentru aprofundarea textelor literare. Explicația e simplă. Atât profesorii, cât mai ales părinții, nu consideră serioasă o oră în care doar se vorbește și nu se scrie, o oră în care nu vorbești despre „Lucruri serioase”, ci schimbi mesaje despre întâmplări cotidiene. Să ne aducem aminte de reacția presei când, la bacalaureat, subiectele probei orale la limba română au propus verificarea competențelor de comunicare și nu evaluarea unor cunoașterii unor texte literare. Acele calificative nu reflectă realitatea pentru că, de multe ori, candidatul nu prea înțelege textul luat din presă și nu prea are ce opinie să-și exprime în legătură cu un subiect dat, dar în timpul anilor de școală, atunci când se fac aceste ore, reacția elevilor este de minimalizare a importanței exprimării: „Lasă că știm noi să spunem ce filme ne plac”.

Am redescoperit toți sportul, dar, chiar dacă există o dotare corespunzătoare, mulți elevi și părinți obțin cutire medicală, în schimb preferând un sport anume sau o sală de fitness pentru socializare. În cazurile acestea argumentarea se leagă de ermenul „plăcere”. Or, această „plăcere”, acest confort psihic începe să fie legată de orice activitate. Se vorbește excesiv de această plăcere, de joc, de confortul psihic. Performanța presupune însă disconfort, presupune muncă intensivă și încercarea de a depăși limitele. Satisfacția în momentul reușitei justifică eforturile. De fapt, educația umanistă era elitistă. Doar unii erau în stare să acopere acceptabil toate domeniile culturii, doar unii puteau fi creativi și creatori, doar unii aveau un bagaj de cunoștințe științifice și un limbaj evoluat. Venind în timpurile noastre, cei care au reușit într-un domeniu, indiferent de educația instituționalizată sau nu, au muncit foarte mult în domeniul respectiv, conceptul de „mozaic” neexistând în pregătirea lor. Asocierea s-a produs firec, prin cercetare și nu prin asocierea mai mult sau mai puțin arbitrară a unor domenii diferite pe principiul „totul are legătură cu tot”. Probabil una dintre problemele lumii noastre este aceea de a împăca niște concepte/direcții diferite: împreună, dar individualizat, performant, dar accesibil, muncă și plăcere, termene, dar și relaxare etc.

În concluzie, oamenii redescoperă constant idei, concepte atitudini. Ciclicitatea de care vorbeau înaintașii noștri este vizibilă și în domeniul educațional, unde idei vechi primesc

veșmântul unei terminologii noi, neologice, o nouă strălucire pe vechile idei.

Bibliografie:

1. „Organizarea interdisciplinară a ofertelor de învățare pentru formarea competențelor cheie la școlarii mici”, ICOS, 2012; 2. Delumeau, Jean - „Civilizația Renașterii”, Editura Meridiane, București, 1995.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/interdisciplinaritatea-si-transdisciplinaritatea-%e2%80%93-redescoperirea-valorilor-umaniste>)

Metoda hărților tematice ca suport în evaluarea sumativă

De **Maria Hegyi**

Articolul prezintă utilitatea metodei în evaluarea cunoștințelor la final de unitate tematică — Toamna și bogățiile ei. Avantajele acestei metode sunt evidente: activează, solicită cooperarea, facilitează evocarea cunoștințelor, oferă informații semnificative despre capacitatea de operare cognitivă a elevilor.

Harta conceptuală sau harta cognitivă poate fi descrisă ca o grafo-expresie a modului de gândire a celui care o elaborează. Reprezentată sub forma unei diagrame, ea se constituie ca un important instrument pentru predare, învățare, cercetare și evaluare la toate nivelurile și la toate disciplinele.

Psihopedagogul Joseph Novak a descris pentru prima dată hărțile conceptuale ca fiind o tehnică de reprezentare vizuală, bazându-se pe faptul că învățarea temeinică a noilor concepte depinde de cele existente în mintea elevului și de relațiile care se stabilesc între acestea.

Definită drept o metodă de fixare și sistematizare a cunoștințelor și de evaluare, harta conceptuală este, în educația postmodernistă, utilizată ca metodă interactivă de grup. Avantajele utilizării ei sunt multiple: ea organizează cunoștințele deja existente și pregătește elevii pentru asimilarea acestora; se bazează pe conceptual de învățare colectivă, dar este eficientă și în aplicarea individuală; promovează învățarea conștientă și activă, ordonând informațiile dobândite și descoperind altele noi, prin efort propriu; dezvoltă creativitatea și spiritul inventiv.

Pentru a exemplifica utilitatea acestei metode în activitatea didactică, voi proiecta, în cele ce urmează un model de evaluare la finalizarea unității tematice TOAMNA ȘI BOGĂȚIILE EI, desfășurat la clasa a IV-a, în anul școlar curent, la o clasă cu elevi cu deficiență mintală moderată.

Demersul didactic al activității/ lecției a urmărit parcurgerea următoarelor etape, specifice realizării hărții conceptuale:

1. Alegerea temei hărții/a conceptului general. În speța noastră, conceptul central al hărții va fi toamna. Din conversația dirijată cu elevii, se vor evidenția concept derivate, precum: bogățiile toamnei, natura în anotimpul de toamnă, munci de toamnă, școala, etc. Evaluarea, în această etapă, va avea în vedere verificarea dacă elevii au achiziționat coordonatele definitorii ce caracterizează anotimpul de toamnă. Evaluarea poate furniza date privind achizițiile individuale ale elevilor dar și capacitatea lor de a generaliza și abstractiza, de a analiza și sintetiza.

2. Stabilirea conținutului hărții. În această etapă, elevii sunt solicitați să selecteze din conceptele generate pe cele mai importante, concept ce vor fi ulterior poziționate pe foaia-hartă. Din perspectivă docimologică, în această secvență, vom evalua capacitățile de operare cognitive ale elevilor, dar și retenția informațiilor cu privire la tema dată.

3. Aranjarea conceptelor pe hartă. Această etapă este cea mai importantă și poate cea mai dificilă dintre toate. Elevii trebuie să poziționeze pe hartă conceptul general și cele subdiacente, stabilind totodată relațiile dintre acestea. Dacă este posibil, se vor aranja conceptele astfel încât să decurgă unul din celălalt. La un moment dat se pot adăuga și alte concepte pentru a ușura înțelegerea și a le explica pe cele existente sau a le dezvolta.

Ca și evaluare, în această etapă, pe lângă nivelul achizițiilor cognitive, se vor releva și aspecte precum deprinderea de lucru în echipă a elevilor, abilitățile lor de socializare, capacitatea de persuasiune, capacitatea de a argumenta o alegere, calitatea discursului oral, etc.

De altfel, această etapă este una cu un puternic caracter interactiv. Acum se generează concept noi, se reactualizează relații de ordine între informații, astfel încât, un elev atent poate cu ușurință evoca, activa propria schemă cognitivă despre anotimpul de toamnă și, finalmente, poate obține un calificativ bun.

Tot acum, metoda hărții conceptuale își relevă caracterul ludic. Copiii utilizează culori și forme geometrice diferite în realizarea hărții, pentru a-i da o notă de atractivitate; practic, copiii manipulează jetoane, imagini, care să completeze tabloul de toamnă studiat în săptămânile anterioare.

4. Definitivarea hărții. Creativitate și spiritul inventiv sunt și ele evaluate în această etapă finală. Copiii sunt solicitați să dea o formă finală tabloului de toamnă, altfel spus, hărții conceptuale. Ei stabilesc locul final al conceptelor pe diagramă, adaugă ultimele detalii informaționale și estetice și își argumentează opțiunile.

Analiza produsului final de către cadrul didactic este, pentru acesta din urmă, o sursă importantă de evaluare și autoevaluare. Învățătorul verifică potențialul mnezic al copiilor, înțelegerea conceptului de toamnă, dar și complexitatea sau limitele conținuturilor predate, a strategiilor folosite în etapa de predare-învățare, a demersurilor proximale ce vor fi integrate în predarea viitoarelor conținuturi.

La finele unei astfel de activități, realizate prin metoda hărții conceptuale, observăm că evaluarea este bogată în informații atât holistice cât și individuale, vizează nu doar domeniul cognitiv (adesea exclusiv vizat în verificarea elevilor), ci și pe cele interactional și creativ.

Ca și dificultăți întâmpinate în utilizarea metodei hărților conceptuale la clasa cu elevi cu deficiență mintală și nu numai, amintim:

- Slabele capacități de operare cognitivă ale elevului deficient mintal pot conduce la asocieri nereprezentative de concepte.
- Reprezentările mintale nestructurate, simple ale acestuia vor reflecta o diagramă eronată, minimalistă
- Dificultățile de fixare și evocare ale memoriei elevului cu cerințe speciale pot crea dificultăți în elaborarea unei hărți complexe și acurate.
- Elevii cu tulburări asociate, comportamentale sau de atenție, pot perturba demersul activității și bloca finalizarea hărții.

Recomandăm utilizarea acestei metode mai mult pentru potențialul său ludic și de socializare, decât pentru evaluarea cunoștințelor. De asemenea, considerăm această metodă mai utilă fixării de cunoștințe, la elevul deficient mintal, întrucât propune o metodă vizuală de învățare, apropiată modului concret-intuitiv de comprehensiune al acestuia.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/metoda-hartilor-tematice-ca-suport-in-evaluarea-sumativa>)

Abordarea integrată în predarea limbii și literaturii române

De **Alina Budica**

În cadrul orelor de limba și literatura română, integrarea se realizează între cele trei compartimente care în mod tradițional erau predate (și evaluate) separat. În viziunea comunicativă, achizițiile din domeniul limbii sunt importante pentru domeniul comunicării.

Educația ajută omenirea în ansamblul ei dar în același timp trebuie să răspundă unor nevoi imediate legate de viața în societate, fără însă a cădea în cealaltă extremă de a vedea educația drept unic legată de aceste ultime componente. De altfel, Delors avertizează în continuare asupra pericolului de a considera educația doar ca furnizor de mână de lucru calificată: „ea trebuie pusă în slujba ideii că ființa umană nu este mijlocul, ci însăși justificarea dezvoltării.” (idem) Raportul Comisiei clasifică cele patru tipuri fundamentale de învățare ca piloni ai cunoașterii, care pot sta la baza unui curriculum modern, a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța regulile supraviețuirii, a învăța să fii.

Premisele de la care pornesc obiectivele educației clarifică problema abordării intergrate. Literatura de specialitate menționează aproape în unanimitate contribuția lui Jacques Delors. „Comoara lăuntrică. Raportul către UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul al XXI-lea” în care se atrage atenția asupra importanței educației: „dezvoltarea responsabilă nu poate mobiliza energia oamenilor dacă nu îi înzestrează de la bun început cu un „pașaport pentru viață” care să le permită să se înțeleagă și să îi înțeleagă pe ceilalți mai bine, să participe la acțiunile colective și la viața societății.” (Delors, 2000: 62)

Astfel, o disciplină de studiu trebuie să se axeze pe formarea competențelor, conform primului principiu de mai sus iar obiectivele sale să se orienteze înspre instrumente. Contactul personal, diversificarea situațiilor de învățare vor conduce la o mai bună înțelegere a propriilor valori, la interiorizarea lor. Nu în ultimul rând, se oferă puncte de referință intelectuale alături de o dezvoltare armonioasă a personalității.

În ceea ce privește domeniul predării la limba și literatura română, integrarea se realizează între cele trei compartimente care în mod tradițional erau predate (și evaluate) separat. În viziunea comunicativă, achizițiile din domeniul limbii sunt importante și pentru domeniul comunicării, pentru că ele oferă elevului cunoașterea legilor de combinare și selecție a elementelor de construcție a comunicării. Comunicarea este nu doar un domeniu de conținuturi, în care elevii învață cum se realizează un monolog, un dialog, o dezbatere, un eseu etc., ci și un mijloc de învățare, folosit de toate disciplinele școlare (aceștia aplică, deci, strategiile învățate în domeniul comunicării nu doar pentru a discuta un text sau pentru a înțelege anumite probleme de limbă, ci în orice altă disciplină pe care o studiază în școală).

De altfel, așa cum observă A. Pamfil (2006: 21) „complexitatea și deschiderea modelului comunicativ, dar mai ales gradul de adecvare la imperatiile societății contemporane justifică preluarea și integrarea lui în spațiul reformei curriculare românești.” Tiparul structurant prezentat de A. Pamfil prezintă formarea competenței de comunicare prin predarea integrată a celor patru capacități generale și a celor trei categorii de conținuturi. Capacitățile generale vizează comprehensiunea și producerea de text scris și oral și conduc spre obiectivele-cadru, în timp ce conținuturile sunt structurate pe câteva domenii: a) lectura, b) practica rațională și funcțională a limbii și c) elemente de construcția comunicării — compuse, la rândul lor, din subdomenii. Totuși, ceea ce scoate în evidență acest model, este faptul că el presupune conturarea și cizelarea celor patru capacități generale prin asimilarea unor cunoștințe metalingvistice și prin aplicarea lor în cadrul unor activități de comunicare globală. A. Pamfil (2006) prezintă câteva posibile coordonate, care după cum se va vedea, se articulează perfect pe principiile enunțate de alți autori ca J. Harmer sau J. Richards.

O primă caracteristică se referă la accentuarea rolului interactiv al limbajului, exersarea tuturor funcțiilor lui în contexte variate și semnificative. În al doilea rând, configurarea unor strategii didactice active, ce urmăresc utilizarea limbii în context devine un element important. A treia coordonată se referă la abordarea literaturii ca orizont divers, în care au locul texte dintre cele mai eterogene, incluzând pe cele nonliterare. O ultimă coordonată a unei didactici comunicative este reprezentată de structurarea unor parcursuri didactice explicite și coerente, în care elevul este

anunțat de la începutul activității didactice care este finalizarea ei. O ultimă contribuție este aceea adusă de Catherine Evans Davies într-un articol intitulat *Developing awareness of crosscultural pragmatics* (publicat în *Multilingua* 2004: 207-231). Autoarea propune organizarea parcursului didactic în jurul activităților de comunicare ca discursuri și mai puțin ca acte de vorbire separate, încurajarea educaților de a căuta propriile modele și o anumită distanță critică.

La nivelul sistemului de învățământ, finalitățile generale actuale relevă preocuparea pentru formarea intelectuală (teoretizare, conceptualizare, abstractizare) și, totodată, pentru formarea abilităților și competențelor practice și pentru promovarea multidisciplinarității, a interdisciplinarității și a transdisciplinarității, în vederea asigurării caracterului operațional și funcțional al achizițiilor. Elevii sunt îndrumați să identifice singuri nevoile educaționale și să acționeze conștient spre atingerea acestora. Bocoș (2008: 98) arată: „cuprinzând sisteme de valori identificate și vehiculate la nivelul societății, acestea [obiectivele] oferă sistemului educativ linii directoare, îi asigură acestuia coerența și dau sens acțiunii educative.”

Importanța teleologiei este subliniată de autor prin legătura care se face între această acțiune și demersurile care îi succed — proiectarea didactică propriu-zisă: „A acționa în plan educațional înseamnă a delibera asupra traiectului de parcurs, a tinde către un scop în condiții date, înseamnă a identifica și a adevca mijloacele cele mai bune pentru atingerea scopului și a introduce în realitatea educațională o serie de variabile și factori care (auto)reglează acțiunea înspre finalitățile propuse, în fond, finalitățile educației ating demnitatea de valori practice (praxiologie), întrucât vizează eficientizarea acțiunii și sunt consecințe ale intenționalității umane” (Cucos 1996: 42)

Practic, toate acestea se pot concretiza în oferirea de competențele specifice, cum ar fi: cunoașterea și utilizarea regulilor care asigură organizarea a unui text, folosirea limbii în context, stăpânirea operațiilor care presupun anticiparea unui mesaj și reglarea adecvată a răspunsului într-un text scenic, reliefaarea capacităților de exploatare a creativității verbale etc.

Bibliografie: Bocoș, M (2008) *Didactica disciplinelor pedagogice. Un cadru constructivist*. Editura Paralela 45, Pitești Cucos, C (1996) *Pedagogie*. Polirom, Iași. Davies, C.E. *Developing awareness of crosscultural pragmatics in Multilingua* 23, 2004, pag. 207-231 Delors, J. (coord.) (2000) *Comoara lăuntrică. Raportul către UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul al XXI-lea*. Polirom, Iași Pamfil, A. (2006) *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*. Pitești, Editura Paralela 45.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/abordarea-integrata-in-preda-re-a-limbii-si-literaturii-romane>)

Primăvara eTwinning la Lisabona, în Portugalia

De **Cornelia Melcu**

În perioada 14-16 martie a avut loc Conferința Anuală eTwinning, desfășurată în capitala Portugaliei, Lisabona. România a avut patru profesori premiați anul acesta, implicați în trei proiecte educaționale colaborative derulate prin intermediul platformei etwinning.net.

Conferința a reunit peste 500 de cadre didactice, reprezentanți ai Comisiei Europene, ai ministerelor educației ale țărilor membre ale portalului etwinning.net, ai Birourilor Naționale și al Biroului Central de Asistență, cercetători, ziariști, etc. A fost un prilej de perfecționare, de schimb de bune practici educaționale, de păreri și idei constructive, de bucurie și împlinire: am întâlnit vechi și noi prieteni.

În prima zi am urmărit mesajul transmis de doamna Androulla Vassilou, Comisarul European pentru Educație, Cultură, Multilingvism, Sport, Media și Tineret și de Joao Casanova, Viceministrul pentru Educație, Cultură și Sport din țara gazdă, care, prin discursurile lor, au ținut să sublinieze importanța programului eTwinning în dezvoltarea unor proiecte educaționale trans-frontaliere de valoare. După mesajul de bun-venit, a urmat un spectacol susținut de elevii de la Quinta de Conde, Sesimbra, Portugalia, conduși de profesorul Michel Giacometti, spectacol care a fost primit cu încântare de toți cei prezenți.

După prânz a urmat cel mai așteptat moment al conferinței, decernarea premiilor anuale eTwinning. România a avut 4 profesori premiați anul acesta, profesori implicați în trei proiecte de succes:

- **Friends Fur-ever**, câștigător al categoriei de vârstă 7- 11 ani — prof. Cornelia Melcu și prof. Maria Dragoș
- **The Rainbow Village** project, câștigător categoria de vârstă 12- 15 ani și cel mai bun proiect al anului — prof. Artemiza Lovin
- **Intercultural dialogue through fairy tales, drama and art**, laureat cu Premiul Mevlana pentru înțelegere interculturală (sponsorizat de Biroul Național de Asistență din Turcia)- prof. Ghionul Gogoasă-Gelal.

Ziua s-a încheiat cu vizitarea standurilor, prilej de discuții între participanți și cu un tur al Lisabonei, loc plin de istorie și frumusețe.

Cea de-a doua zi a fost ziua sesiunilor de formare. Dimineața am condus un atelier, împreună cu partenerele din proiectul câștigător: prof. Jolanta Okuniewska, Polonia și prof. Maria Alice Maia Neto, Portugalia. În acest atelier am prezentat proiectul câștigător și am răspuns întrebărilor adresate de către

participanți. Aceștia au dorit să afle despre modul în care am reușit să utilizăm noile tehnologii, să integrăm activitățile în curriculum și să adaptăm Teoria inteligențelor multiple la vârste mici. Apoi am participat la atelierul organizat de câștigătorii marelui premiu, iar după-amiază am luat parte la seminarul condus de Claire Morvan, reprezentant al BCA și de ambasadorul român eTwinning Daniela Bunea, în calitate de invitat special, cu scopul de a împărtăși celorlalți profesori din experiența mea ca partener în proiecte și ca membru activ al comunității eTwinning. Seara, am ascultat cu încântare un concert fado la cina festivă de la Palatul Xabregas. Ultima zi a fost dedicată unui rezumat al conferinței și al cuvântărilor de rămas-bun, după o dezbatere în plen și a unui vot pe tema cetățeniei active.

Conferința a fost un mare succes și a fost pentru mine un prilej minunat de a reprezenta cu mândrie elevii mei, școala din care provin și țara noastră.

Câteva filme și informații despre Conferință sunt disponibile în următoarele pagini::

http://www.etwinning.net/ro/pub/progress/awards/european_prizes/european_prizes_winners_2013.htm

<http://conference2013.etwinning.net/>

<http://etwinning.ro/profesori-romani-premiati-in-cadrul-conferinte-i-europene-etwinning-2013/>

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați

<http://iteach.ro/experiencedidactice/primavara-etwinning-la-lisabona-in-portugalia>)

Dreptul elevului de a nu iubi școala și de a declara acest lucru

De **Doina-Marina-Lucia Dima**

Din punctul de vedere al elevului, ȘCOALA=ÎNCHISOARE. Cum să-i cerem elevului să-și iubească carcera și tortionarii? Cum să-i cerem elevului să iubească ultimul loc pe care el l-ar alege pentru a-și petrece timpul? În *“Les Sciences de l’Éducation face aux interrogations du public”*, Philippe Perrenoud, Faculté de psychologie et des sciences de l’éducation, Université de Genève, stabilește cele 10 drepturi imprescriptibile ale elevului. Unul dintre acestea este “dreptul elevului de a nu iubi școala și de a declara acest lucru”.

Adulții, bine intenționați, pentru că sunt conștienți de importanța educației, încearcă să-i facă să iubească școala, dar se înșeală atunci când cer garanții și când pun la zid elevii care ies din tipare, elevii care protestează împotriva uniformizării, deoarece este foarte incomod să ai în clasă un elev de acest gen pentru că efortul de a controla clasa este înzecit și ar fi ca și cum i-am cere gardianului închisorii să-i încurajeze pe deținuți să fugă.

Este greșit să-i categorisim pe acești elevi drept dezinteresați, leneși, nepăsători într-un cuvânt, "uscăturile" clasei. O soluție ar fi să ne punem în locul elevului sau măcar să ne amintim cum era când eram noi elevi, ce simțeam atunci (foarte des primim astfel de acuzații) pentru că sistemul presează foarte mult elevul. Într-un fel, copilul intră într-un angrenaj de forțe exterioare ce-l constrâng foarte mult, începând cu o vârstă foarte mică și culmea, toate SPRE BINELE SĂU.

Este ca atunci când în copilărie mama mă forța să mănânc spanac. Multă vreme am urât spanacul dar astăzi, trebuie să recunosc, că-l mănânc chiar cu plăcere. Concluzia ? Ura față de un lucru se poate transforma, în anumite condiții, în iubire (plăcere). Se poate întâmpla acest lucru și cu mersul la școală, am trăit aceasta experiență pe propria piele. De aceea, este foarte important să putem spune ce ne place și ce nu, să înțelegem de ce nu ne place, fără să fim pedepsiți pentru asta. Este ca și cum cineva ne-ar acuza de delict de opinie și ne-ar mai și ne-ar aplica și o corecție pentru aceasta vină.

Se știe că atunci când în familie apare un alt copil, în general, fratele mai mare este foarte gelos, având reacții puternice de gelozie, chiar fiind posibil să devină agresiv. Dacă părintele nu știe să gestioneze situația, nu știe să stea de vorbă cu copilul cel mare și interzice aceste manifestări, copilul doar își reprimă aceste reacții dar sentimentele negative rămân. La fel se întâmplă și cu mersul la școală: o parte din copii urăsc școala de la început, fie pentru că nu le prea plac schimbările (mai bine era la grădiniță), fie pentru că toată lumea, când un copil intră în clasă întâi mai degrabă îi cântă prohodul decât să-l încurajeze, să-i spună cât de frumos este la școală și că rostul școlii nicidecum nu este de a-l chinui pe copil.

Un alt aspect ar fi acela că elevul identifică materia cu profesorul sau invers. Nu-i place materia, nu-i place nici profesorul sau invers. Și dacă nici profesorul nu face niciun efort pentru a-și apropia copiii atunci procesul de predare/învățare este compromis. Este ca într-o echipă, când te tradează coechipierul. Dacă profesorul se mai consideră și ofensat de dezinteresul

elevului este și mai tragic pentru că puțini profesori caută vinovatul "în curtea lor", elevul fiind întotdeauna cel vinovat.

Se mai poate întâmpla ca însuși profesorul să nu iubească în egală măsură toate capitolele pe care le predă, ba chiar sunt unii care spun cu nonșalanță acest lucru. Păi dacă lui nu-i face plăcere acel subiect, copilului nici atât nu are cum să i se pară interesant. Și, până la urmă, dacă noua nu ne place, de ce să obligăm elevul să învețe ? Poate că am trăi un sentiment de ușurare dacă am considera, din capul locului, că elevul are dreptul de a nu iubi școala și de a spune acest lucru. Multă energie s-ar conserva dacă am conștientiza că nu putem să convingem pe nimeni să facă nimic dacă acel cineva nu-și dorește acel lucru.

Bibliografie:

http://www.unige.ch/fapse/SSE/teachers/perrenoud/php_main/php_1995/1995_11.html#Heading7

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/dreptul-elevului-de-a-nu-iubi-scoala-si-de-a-declara-acest-lucru>)

Experimentul biologic sau știință în propria bucătărie

De **Corina Kodjabashija**

În 2011, am avut ocazia să particip la o activitate de formare printr-un grant Comenius-LLP. Cursul a avut loc la Cheltenham-Anglia, unde se desfășura un festival al științelor. Mi s-a oferit oportunitatea de a vizita câteva școli și de a discuta cu profesorii de științe. M-am întors entuziasmată și hotărâtă să pun în practică câteva idei. Vă prezint aici un experiment simplu, care poate fi realizat doar cu "instrumentele" din bucătărie. Proiectul poate fi folosit la o activitate într-un centru de excelență sau chiar la ora de biologie. Am încercat să îmbin strategiile tradiționale cu cele moderne, aplicând principiile și strategiile instruirii diferențiate. Avantajul aplicării unui astfel de experiment este faptul că orice elev îl poate reproduce în propria familie, făcând-o astfel partașă la educația oferită de școală.

Extragerea ADN din fructul de kiwi

Resurse: instrucțiuni experiment; materialele necesare experimentului; bomboane, scobitori; calculator, videoproiector.

SCENARIUL DIDACTIC

1. Captarea atenției. Prezentarea filmului (4 min) "Ce te face pe tine să fii tu?" care se poate descărca de la adresa: <http://www.youtube.com/watch?v=bVk0twJYL6Y>.

Discutarea rolului, localizării, structurii ADN (film 3 min <http://www.youtube.com/watch?v=S8DMoDJ8FWA>)

2. Conducerea învățării: Extragerea ADN (lucru pe grupe).

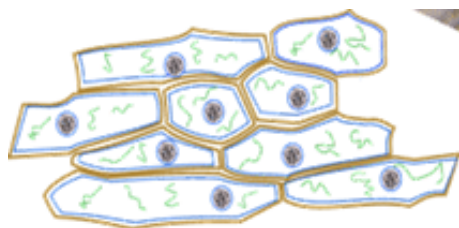
FIȘA DE LUCRU A EXPERIMENTULUI

Materiale necesare: kiwi, mojar, 5g detergent de vase lichid, 2g sare, 100 ml apă, 100 ml alcool metilic rece, fierbător, termometru, cratiță, blender, hârtie de filtru, cuțit.

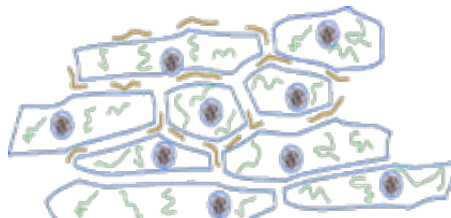
Etapile experimentului: 1 — Cojiți un kiwi; tăiați-l în bucăți mici (blender). Celulele care formează coaja sunt majoritatea moarte, nu mai conțin suficient de mult ADN. 2 — Puneți bucățelele de kiwi în mojar și zdrobiți-le bine. Această operație permite distrugerea unor celule determinând creșterea suprafeței de pe care vom extrage ADN. 3 — Amestecați încet detergentul de vase, sarea și apa până când sarea s-a dizolvat complet, evitând formarea de bule. Această amestecătură se mai numește *buffer*. 4 - Adăugați *bufferul* peste fructele zdrobite și amestecați foarte bine. Cu cât amestecați mai bine, cu atât mai mult ADN veți obține în final. 5 - Încălziți soluția obținută până la 60 de grade C astfel: luați un vas mare umplut pe jumătate cu apă fiartă cu ajutorul unui fierbător. Pentru a o aduce la temperatura dorită, turnați puțină apă rece în vas. Așezați cu grijă vasul în care ați amestecat fructele de kiwi cu soluția tampon de extragere în apa încălzită. Lăsați 15 minute. Pereții celulari se vor distruge și va începe degradarea proteinelor celulare. 6 - Scoateți vasul cu kiwi și filtrați mixtura prin hârtia filtrului de cafea. Veți obține un lichid verde care conține ADN. 7 - Turnați încet alcoolul rece pe perețele vasului. Se formează o peliculă de alcool deasupra mixturii de kiwi deoarece acesta are densitate mai mică. Observați sub stratul de alcool formarea unei substanțe alb-gelatinoase (ADN). Extrageți ADN-ul folosind o agrafă de birou. La finalul experimentului discutăm: toate organismele sunt formate din celule care conțin în nucleu ADN. Extragem ADN din orice celulă vie după ce distrugem perețele celular. În prezența alcoolului ADN-ul se coagulează formând o masă gelatinoasă albicioasă.

3. Fixarea. Asociați explicațiile proceselor produse în timpul experimentului cu imaginile potrivite (se dau copiilor cartonașe cu textele de mai jos și cartonașe cu imagini):

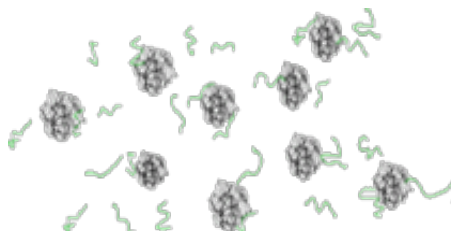
"Celulele plantelor sunt înconjurate de pereți celulari și de membrane formate din lipide/grăsimi. Fiecare are un nucleu în care este localizat ADN-ul." (imagine: celule epiteliale cu preteții celulari conturați cu altă culoare, asemănătoare celor care se pot observa la microscop când observă foițele de ceapă)

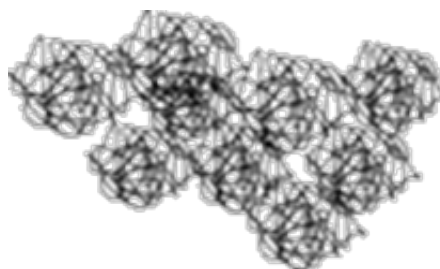
"Temperatura ridicată rupe pereții celulari expunând membrana." (imagine: aceleași celule dar cu pereții fragmentați)

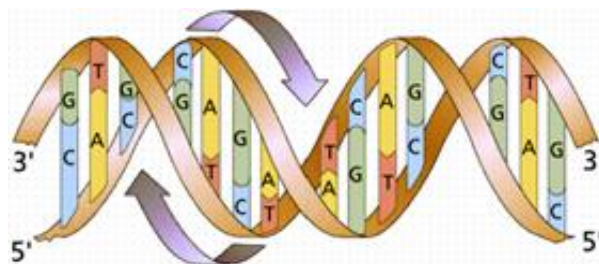
"Detergentul de vase dizolvă lipidele membranei." (imagine: aglomerări de ADN izolate printre care se văd fragmente de membrane celulare și nucleare)

"Deoarece celulele conțin enzime care 'rup' proteinele, acestea încep să fie distruse. Sarea face ca moleculele ADN să se lipească unele de altele. ADN-ul nu se dizolvă în alcool coagulându-se, dând naștere substanței gelatinoase albe." (imagine: aglomerările ADN din imaginea precedentă dar lipite unele de altele)

"ADN-ul extras provine din miliarde de celule de kiwi, de aceea a putut fi observat ușor. Extrăgând ADN dintr-o singură celulă umană și întinzându-l, am obține un firicior de 2 m lungime." (imagine: structura ADN)

Apoi se împarte clasa în grupe, în funcție de tipul de inteligență predominant și de nivelul cunoștințelor.

Fiecare grupă va primi următoarele sarcini de lucru: Gr.I – Inteligență lingvistică *Realizați o scurtă piesă de teatru/eseu în care să explicați importanța ADN în viața organismelor.* Gr.II – Inteligență spațial-vizuală *Construiți un dublu helix ADN din bomboane.* Gr. III- Inteligență științifică *Elaborați un suport vizual (ppt) pentru o prezentare cu tema "ADN și diviziunea celulară".*

4. Evaluare: Expun mostrele ADN obținute în experimente/modelele ADN construite și celelalte produse ale activității desfășurate pe grupe.

BIBLIOGRAFIE:

<http://www.thenakedscientists.com/HTML/content/kitchenscience/>
http://codecereal.blogspot.ro/2011_05_01_archive
<http://blog.austinkids.org/2010/>

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/experimentul-biologic-sau-stiinta-in-propria-bucatarie>)

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice